

КИЇВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ХАРКІВСЬКИЙ
ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КНТЕУ

ГЕОГРАФІЯ ТУРИЗМУ
Tourism Geography

Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Навчальний рік	2021/2022
З якого курсу викладається	2
В якому семестрі викладається	3
Обсяг дисципліни (годин / ECTS)	180/6
Тижневе навантаження	4 години
Мова викладання	Українська
Статус дисципліни	Вибіркова

Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові	Яковчук Олександр Володимирович
Науковий ступінь, вчене звання	Кандидат географічних наук, доцент
Кафедра	Туристичного та готельного бізнесу
Посада	Доцент
Профіль викладача	Профіль в Google Scholar
Контактна інформація	o.yakovchuk@knote.edu.ua

Анотація

Географія туризму – це важливий елемент розуміння як загальної географічної картини світу, так і сутності різних процесів, що відбуваються у туристичній галузі, оскільки і туристичний процес (як поле діяльності усіх учасників) і туристична система (як сукупність взаємозв'язків і взаємозалежностей між учасниками туристичного процесу) є об'єктивно пов'язаними із використання основного ресурсу в сучасній життєдіяльності людини і господарській діяльності країн та регіонів – простору (території), тому вивчення «Географії туризму» є дуже актуальним для становлення фахівців у сфері сучасного туризму.

Мета дисципліни

Формування комплексу знань щодо основних принципів, категорій, методів та інструментів просторового дослідження явищ і процесів у сфері туризму, ознайомити студентів з основними поняттями теорії і методології географічних досліджень для потреб туризму, засвоєння географічних особливостей функціонування туристичної системи на різних просторово-ієрархічних рівнях – в країнах, регіонах, дестинаціях як за кордоном, так і в Україні, зокрема у різних спеціалізованих видах туризму.

У результаті вивчення дисципліни студент буде

знати:

- основні теоретико-методичні аспекти здійснення географічних досліджень в сфері туризму;
- базові географічні поняття, терміни і дефініції туризмознавства, регіонознавства і країнознавства;

- генетичну класифікацію і функціональну типологію туристичних ресурсів та туристичної інфраструктури певної території;
- класифікацію сучасних видів (напрямів, способів, засобів) туристичних подорожей і географічне сегментування ринку туристичних послуг;
- основи картографічної і комп'ютерної грамотності;
- наявний туристичний потенціал певних територій на різному просторово-ієрархічному рівні (об'єкт, центр, дестинація, район, країна континент тощо);
- провідні туристичні дестинації, ареали, райони України та їх спеціалізацію для задоволення потреб туристів;
- провідні туристичні дестинації, регіони, країни світу їх спеціалізацію для задоволення потреб туристів;
- географічні особливості внутрішніх і міжнародних туристичних потоків;

вміти:

- володіти географічною культурою і мати навички оперативного і стратегічного просторового мислення;
- використовувати загальні методи наукових досліджень з використанням сучасних технічних засобів та інформаційно-комунікаційних технологій;
- проводити пошук, накопичення і аналіз географічної інформації стосовно елементів туристичного потенціалу різних територій;
- здійснювати країнознавчі та краєзнавчі дослідження щодо умов розвитку туризму на визначеній території;
- використовувати різні методичні підходи до оцінки природно-ресурсного потенціалу та його екологічно безпечних форм використання та відтворення у сфері туризму;
- використовувати іноземну мову для вивчення особливостей розвитку туризму за кордоном і безпосереднього спілкування з іноземцями.

Передумови вивчення дисципліни

Для вивчення дисципліни необхідні базові знання зі шкільного курсу географії та історії, певні вміння роботи із картографічними і статистичними даними, а також базові навички використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій і програмного забезпечення пакету MS Office. Дисципліна спрямована не лише на студентів спеціальності 242 «Туризм» і 241 «Готельно-ресторанна справа», а й на інші спеціальності, де передбачено просторово-географічний контекст у змісті навчання, зокрема «Міжнародний бізнес», «Маркетинг».

Програма дисципліни

Тема 1. Географія екскурсійно-пізнавального туризму в Україні

Дефініція «екскурсійно-пізнавальний» туризм. Поняття «екскурсія», «екскурсійний туризм», «замковий туризм», «Світова спадщина ЮНЕСКО». Використання культурної спадщини України в туризмі. Поняття «культурна спадщина», «історико-культурний заповідник», «пам'ятка історії», «археологічний туризм». Поняття «релігійний туризм». Релігійно-паломницькі дестинації України. Етнотуристичні дестинації України. Поняття «скансен», «джайлоо-туризм». Географія гастрономічного і винного туризму в Україні. Біосоціальні туристичні ресурси України. Видатні діячі культури, науки, політики, спорту України в історичній ретроспективі, діяльність яких є цікавою для туристів.

Тема 2. Географія ресурсів розвитку «зеленого» туризму в Україні

Дефініції «екологічний» і «зелений» туризм. Альтернативні напрями зеленого туризму. Мисливський, рибальський, лісовий туризм. Сафарі туризм. Анімал-туризм. Об'єкти природно-заповідного фонду України як туристичний ресурс. Провідні екотуристичні дестинації України. Національні природні парки і біосферні та природні заповідники. Природні заказники і пам'ятки природи. Географія сільського зеленого туризму в Україні. Агро-туризм в Україні.

Тема 3. Географія ресурсів розвитку рекреаційного туризму в Україні

Базові дефініції «рекреаційного» туризму: курортний туризм, курорт, лікувально-оздоровча місцевість, резорт, курортологія, курортна справа, медичний туризм. Провідні курортні дестинації і резорти України. Сучасні підходи до розвитку в Україні велнес-туризму і спа-туризму. Особливості розвитку розважально-видовищного туризму. Дестинації розважально-видовищного туризму в Україні. Особливості розвитку круїзного туризму. Дестинації круїзного туризму в Україні: круїзні річки, морські круїзні порти та акваторії.

Тема 4. Географія спортивного туризму і активного відпочинку в Україні

Дефініція і класифікація «активний» туризм. Поняття пригодницький туризм, екстремальний туризм, спортивний туризм, активний відпочинок. Спортивні туристичні походи. Піший туризм, гірський туризм, водний річковий туризм, вітрильний туризм, вело-туризм, автомото-туризм, спелео-туризм. Географія ресурсів розвитку спортивного туризму в Україні. Гірськолижний туризм в Україні. Географія лижного туризму в Україні. Екстремальний туризм в Україні. Підземний, підводний, повітряний туризм.

Тема 5. Географія івентивного і ділового туризму в Україні

Дефініції і категорії «івентивного» туризму. Географія фестивального туризму в Україні. Географія музичного і театрального туризму в Україні. Географія освітнього туризму в Україні. Географія спортивного подієвого туризму в Україні. Географія ділового туризму і MICE-індустрії в Україні. Експо-туризм, інсентив-туризм. Шопінг туризм в Україні.

Тема 6. Географія провідних туристичних дестинацій України

Туристичні дестинації Західної України: Львів, Трускавець, Сколе, Славське, Ужгород, Мукачеве, Рахів, Синевір, Яремче, Буковель, Говерла, Чернівці, Кам'янець-Подільський, Замки Тернопілля, Замки Волині, Рівне, Луцьк, Шацькі озера, Поліські ліси ...

Туристичні дестинації Північної України: Київ, Біла Церква, Чорнобиль, Переяслав-Хмельницький, Житомир, Радомишль, Коростень, Чернігів, Ніжин, Батурин, Качанівка, Новгород-Сіверський, Путивль, Глухів ...

Туристичні дестинації Центральної України: Полтава, Черкаси, Миргород, Лубни, Опішня, Умань, Канів, Чигирин, Вінниця, Буша, Тульчин, ...

Туристичні дестинації Східної України: Харків, Донецьк, Луганськ, Святогірськ, Дніпро, Кирилівка, Бердянськ, Запоріжжя, Мелітополь, Маріуполь ...

Туристичні дестинації Південної України: Одеса, Затока, Вилкове, Білгород-Дністровський, Миколаїв, Коблеве, Очаків, Херсон, Бузький Гард, Залізний Порт, Скадовськ, Генічеськ, Асканія-Нова, Арабатська Стрілка, Ялта, Алушта, Судак, Коктебель, Феодосія, Керч, Євпаторія

Тема 7. Географія рекреаційного туризму в світі

Пляжний (біч-) туризм: сутність і різновиди пляжного туризму, провідні дестинації пляжного туризму у Європі, провідні дестинації пляжного туризму у Світі, картосхеми розвитку пляжного туризму.

Бальнео (спа-) туризм: сутність і різновиди бальнео (спа) туризму, провідні дестинації бальнео (спа) туризму у Європі, провідні дестинації бальнео (спа) туризму у Світі, картосхеми розвитку бальнео (спа) туризму.

Зимовий відпочинок і маунт-скі туризм: сутність і різновиди скі- туризму, провідні дестинації скі- туризму у Європі, провідні дестинації скі- туризму у Світі, картосхеми розвитку скі- туризму.

Розважальний туризм: сутність і різновиди розважального туризму, провідні дестинації розважального туризму у Європі, провідні дестинації розважального туризму у Світі, картосхеми розвитку розважального туризму.

Круїзний туризм: сутність і різновиди круїзного туризму, провідні дестинації круїзного туризму у Європі, провідні дестинації круїзного туризму у Світі, картосхеми розвитку круїзного туризму.

Тема 8. Географія культурного туризму світу

Історико-культурний туризм: сутність і різновиди історико-культурного туризму, Світова Спадщина ЮНЕСКО, провідні дестинації історико-культурного туризму у Європі, провідні дестинації історико-культурного туризму у Світі, картосхеми розвитку круїзного туризму.

Музейний (арт) туризм: сутність і різновиди музейного туризму, провідні дестинації музейного туризму у Європі, провідні дестинації музейного туризму у Світі, картосхеми розвитку музейного туризму.

Релігійно-паломницький туризм: сутність і різновиди паломницького туризму, провідні дестинації паломницького туризму у Європі, провідні дестинації паломницького туризму у Світі, картосхеми розвитку паломницького туризму.

Етнографічний туризм: сутність і різновиди етно-туризму, провідні дестинації етно-туризму у Європі, провідні дестинації етно-туризму у Світі, картосхеми розвитку етно-туризму туризму.

Гастрономічний туризм: сутність і різновиди гастрономічного туризму, провідні дестинації кулінарного туризму, провідні дестинації алкогольного туризму, картосхеми розвитку гастрономічного туризму.

Тема 9. Географія природного туризму світу

Екологічний туризм: сутність і різновиди екологічного туризму, природно-заповідні території країн світу, провідні дестинації екологічного туризму у Європі, провідні дестинації екологічного туризму у Світі, картосхеми розвитку екологічного туризму.

Анімал-туризм: сутність і різновиди анімал-туризму, провідні дестинації анімал-туризму у Європі, провідні дестинації анімал-туризму у Світі, картосхеми розвитку анімал-туризму.

Гірський туризм: сутність і різновиди гірського туризму, провідні дестинації пішохідного туризму, провідні дестинації альпін-туризму, картосхеми розвитку гірського туризму.

Зелений сільський (рурал-) туризм: сутність і різновиди рурал-туризму, провідні дестинації рурал-туризму у Європі, провідні дестинації рурал-туризму у Світі, картосхеми розвитку рурал-туризму.

Аматорський природничий туризм: сутність і різновиди аматорського туризму, провідні дестинації аматорського туризму у Європі, провідні дестинації аматорського туризму у Світі, картосхеми розвитку аматорського туризму.

Тема 10. Географія активного туризму світу

Вело-туризм: сутність і різновиди вело-туризму, провідні destinations вело-туризму у Європі, провідні destinations вело-туризму у Світі, картосхеми розвитку вело-туризму.

Водний активний туризм: сутність і різновиди водного активного туризму, провідні destinations водного річкового туризму, провідні destinations водного морського туризму, картосхеми розвитку водного активного туризму.

Підводний туризм: сутність і різновиди підводного туризму, провідні destinations підводного туризму у Європі, провідні destinations підводного туризму у Світі, картосхеми розвитку підводного туризму.

Підземний туризм: сутність і різновиди підземного туризму, провідні destinations підземного туризму у Європі, провідні destinations підземного туризму у Світі, картосхеми розвитку підземного туризму.

Повітряний екстремальний туризм: сутність і різновиди повітряного екстремального туризму, провідні destinations джамп-туризму, провідні destinations флай-туризму, картосхеми розвитку повітряного екстремального туризму.

Тема 11. Географія івентивного туризму світу

Культурний подієвий (фест-) туризм: сутність і різновиди фестивального туризму, провідні destinations фестивального туризму у Європі, провідні destinations фестивального туризму у Світі, картосхеми розвитку фестивального туризму.

Спортивний подієвий туризм: сутність і різновиди спортивного подієвого туризму, провідні destinations спортивного подієвого туризму у Європі, провідні destinations спортивного подієвого туризму у Світі, картосхеми розвитку спортивного подієвого туризму.

Освітній туризм: сутність і різновиди освітнього туризму, провідні destinations освітнього туризму у Європі, провідні destinations освітнього туризму у Світі, картосхеми розвитку освітнього туризму.

MICE-туризм: сутність і різновиди MICE туризму, провідні destinations виставкового туризму у Світі, провідні заходи виставкової діяльності у Світі, картосхеми розвитку MICE- туризму.

Шопінг-туризм: сутність і різновиди шоп-туризму, провідні destinations шоп-туризму у Європі, провідні destinations шоп-туризму у Світі, картосхеми розвитку шоп-туризму.

Тема 12. Географія провідних туристичних destinations світу

Туристичні destinations країн Європи: Лондон, Париж, Амстердам, Брюссель, Берлін, Мюнхен, Стокгольм, Варшава, Краків, Прага, Відень, Будапешт, Москва, Мілан, Рим, Венеція, Флоренція, Мадрид, Барселона, Мальорка, Ніцца, Афіни, Стамбул, Анталія, Варна, Бургас, Батумі ...

Туристичні destinations країн Америки: Нью-Йорк, Чикаго, Лос-Анджелес, Торонто, Монреаль, Ванкувер, Майямі, Лас-Вегас, Мехіко, Канкун, Пунтакана, Варадеро, Багами, Аруба, Кюрасао, Ямайка ...

Туристичні destinations країн Азії: Пекін, Шанхай, Гонконг, Макао, Токіо, Сеул, Тайбей, Сінгапур, Куала-Лумпур, Балі, Пхукет, Бангкок, Паттайя, Дананг, Ханой, Маніла, Джакарта, Мумбай, Делі, Агра, Гоа, Мальдіви, Дубай, Мекка, Медіна, Тель-Авів, Єрусалим, Баку, Ташкент, Бухара, Самарканд, Алмати ...

Туристичні destinations країн Африки: Каїр, Ель-Гіза, Хургада, Шарм-ель-ейх, Туніс, Канари, Сейшели, Комори, Серенгеті, Кіліманджаро, Вікторія-Фолс, Занзібар, Найробі, Кейптаун, Йоганнесбург, Дурбан ...

Туристичні destinations країн Австралії та Океанії: Сідней, Мельбурн, Голд-Кост, Перт, Аделаїда, Окленд, Квінстаун, Крайстерч, Гавайські острови ....

Особливості та політики дисципліни

Особливістю організації освітнього процесу з дисципліни «Географія туризму» полягають у поєднанні традиційних і нетрадиційних методів викладання з використанням інноваційних технологій: лекції (тематичні, проблемні, лекції-дискусії); семінарські і практичні заняття (дискусії, робота в малих групах, моделювання ситуацій).

Обов'язковим є мультимедійний супровід навчальних занять із використанням різноманітного візуалізаційного матеріалу: карти, графіки, діаграми, таблиці, фото-відео тощо.

Від студентів очікується регулярне відвідування занять згідно з розкладом, опрацювання рекомендованих основних і додаткових джерел інформації, виконання індивідуальних практичних завдань. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із деканатом. Списування під час поточного та підсумкового контролю заборонено (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Форми та методи оцінювання

Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-баловою шкалою та шкалою ЕКТС відповідно до діючого [Положення про оцінювання результатів навчання студентів](#).

Поточний контроль (60 балів): 1) опорні конспекти лекцій; 2) практичні роботи; 3) семінарські заняття; 4) поточне тестування на Порталі освітніх ресурсів та інформаційної підтримки освітнього процесу Інституту (<http://beta-edu.htei.kh.ua/>).

Підсумковий семестровий контроль (40 балів): письмовий екзамен. Структура екзаменаційного білету: 1) комплексне тестове завдання за усіма темами дисципліни (комп'ютерне тестування); 2) 2 розгорнуті письмові відповіді на питання тем лекційної частини курсу); 3) 2 завдання на оцінювання практичних навичок і вмій (ситуаційні завдання на питання тем семінарсько-практичної частини курсу).

Умовою допуску до підсумкового семестрового контролю є виконання програми навчальної дисципліни і отримання оцінки за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 36 балів. Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60.

Рекомендовані джерела інформації

1. Географічне країнознавство : підручник / Я. Б. Олійник та ін. ; за ред. Я. Б. Олійника ; Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. - Київ : Київський університет, 2015. - 911 с.
2. Кузик С. П. Географія міжнародного туризму : навчальний посібник / Степан Кузик ; Львів. Національний університет ім. Івана Франка. - Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2018. - 268 с.
3. Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства : навчальний посібник / Н. О. Алешугіна, О. В. Барановська, М. О. Барановський, І. В. Смаль, О. О. Зеленська, І. М. Філоненко. – Чернігів: Видавництво ЧНТУ, 2016. – 492 с.
4. Стафійчук В. І. Туристичне країнознавство : навчальний посібник / В. І. Стафійчук, О. Ю. Малиновська. – Херсон : Олді-Плюс, 2016. - 807 с.

5. Аналіз та оцінка потенціалу туристських територій : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / О. М. Сердюк; Запорізький національний технічний університет, Інститут управління та права. - Запоріжжя : ЛІПС, 2013. - 334 с.
6. Атлас: відкрий для себе дива світу [Текст] : [Відкривай факти! Проводь дослідди!] / Discovery kids ; [кер. проекту М. Г. Шакура ; пер. з англ. Ю. Пономаренко ; іл. Дж. Еспіноза]. - Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2017. - 128 с.
- В. Boniface, R. Cooper, C. Cooper. – London: Routledge, 2016. – 740 p.
7. Туристичний портал України [Електронний ресурс] : [каталог туристичних ресурсів]. – Режим доступу: <https://stejka.com>. – Станом на 30.03.2020. – Назва з екрана.
8. Wikitravel [Електронний ресурс] : [туристична он-лайн енциклопедія]. – Режим доступу: https://wikitravel.org/en/Main_Page. – Станом на 30.03.2020. – Назва з екрана.